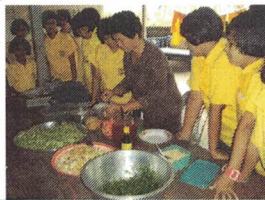

ทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่น

จัดทำโดย
กองการศึกษา เทศบาลตำบลหงาว

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.) กาหยูเผาแบบโบราณ (มะม่วงหิมพานต์)

ชื่อผู้ผลิต

๑. นางวัชรีย์ สุวัตติกุล

สถานที่ผลิต ที่อยู่ ๕๕/๕ หมู่ที่ ๑ ต.หวาง อ.เมืองระนอง

ประวัติความเป็นมา

เนื่องจากจังหวัดระนองมีพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่มาแล้ว ดินจึงมีสภาพที่ไม่สมบูรณ์ กาหยู เป็นพืชที่มีลักษณะพิเศษคือ สามารถเจริญเติบโตได้ในสภาพดินแลวแห้งแล้ง และให้ผลผลิตในช่วงแล้งกล่าวคือ เริ่มติดผลเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน และจะเก็บเกี่ยวได้ในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคมของทุกปี จึงเป็นพืชที่มีความเหมาะสมอีกชนิดหนึ่งที่จะปลูกได้ดีในเขตจังหวัดระนอง เนื่องจากจังหวัดระนองมีพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่มาแล้ว จึงมีดินทรายเป็นส่วนใหญ่

กรรมวิธีการผลิต

-นำเมล็ดกาหยูไปตากแดด

-ใช้กระทะที่ออกแบบเองขนาดสี่เหลี่ยมผืนผ้าเจาะรูที่ก้นกระทะ ใช้ก้อนหินวางเป็นสามเส้า ใช้เปลือกกาหยูเป็นเชื้อเพลิงคว่ำบนเตาประมาณ ๒๐ นาที จนกระทั่งย่างเริ่มออกจากเปลือกเมล็ดกาหยู ไฟจะลุกโชนในกระทะ สังเกตจนเมล็ดกาหยูสุกจนทั่ว แล้วเทเมล็ดกาหยูลงบนพื้นให้ไฟดับทิ้งไว้ให้เย็นแล้วนำไปแกะเปลือกโดยใช้ค้อนเล็กๆ ทบ

ราคาขาย/ชิ้น

๕๖๐ บาท/กก.

กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

นักท่องเที่ยว ประชาชนทั่วไป

สถานที่จัดจำหน่าย

ร้านวัชรีย์

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม

๑.) การทำไม้กวาดดอกอ้อ

ชื่อผู้ผลิต

นางพัสรีย์ เทิงสูงเนิน
สถานที่ผลิต ที่อยู่ หมู่ที่ ๒ ต.หวาง

ประวัติความเป็นมา

ดอกอ้อหรือดอกหญ้า เป็นพืชที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติ ชาวบ้านจึงเก็บมาทำเป็นไม้กวาดใช้เองในครัวเรือน ต่อมาได้พัฒนาฝีมือขึ้น และสามารถผลิตขายในท้องตลาดทั่วไปได้

กรรมวิธีการผลิต

หาวัสดุ (ดอกอ้อ) โดยหาด้วยตนเองและรับซื้อ นำมาตากแดดให้แห้งสนิท (เป็นสีเหลือง) และลักษณะเป็นมัด ๆ ละ ๑,๐๐๐ ก้อน จะทำไม้กวาดได้ประมาณ ๑๕-๑๗ ด้าม ต้องตากให้แห้งสนิทอีกครั้งเพื่อป้องกันมอดและเก็บไว้ใช้ได้นาน - ปลิดดอกอ้อออกจากก้าน นำมามัดรวมกันด้วยลวดขนาดมัดละประมาณ นิ้วหัวแม่มือเรียกว่า “นิ้ว” - นำแต่ละนิ้วมามัดรวมกันเป็นแผง ๆ ละ ๖-๗ นิ้ว ด้วยลวดอีกครั้ง - เสริมด้ามด้วยไม้ไผ่ขนาดนิ้วหัวแม่มือ ยาว ๕๐ ซม. เพื่อความคงทนในการใช้งาน - มัดด้ามด้วยลวดเป็นช่วง ๆ ห่างกันประมาณ ๒๐ ซม. ๓ ช่วง ใช้เลื่อยตัดปลายด้ามให้เสมอกันเพื่อความสวยงาม

ปริมาณการผลิตต่อเดือน

ไม่แน่นอน

ราคาขายต่อชิ้น

๗๐ บาท

กลุ่มเป้าหมาย

ทั่วไป

สถานที่จัดจำหน่าย

ที่บ้าน, กิจกรรมงานประเพณีของท้องถิ่น

๒.) ชุดเลียงร่อนแร่

ชื่อผู้ผลิต

- นายมานพ มุกดาประเสริฐกุล
สถานที่ผลิต หมู่ที่ ๒ ต.หวาง อําเภอเมืองระนอง

ประวัติความเป็นมา

ในสมัยก่อนจังหวัดระนอง มีแร่ดีบุกมากมายในแม่น้ำลำธาร ปะปนอยู่กับกรวด และทรายตามท้องน้ำ เมื่อใช้ภาชนะร่อนแร่ที่เรียกว่า เลียง มาร่อนหาแร่ก็จะหาแร่ดีบุกได้ในปริมาณไม่น้อย แต่เมื่อราคาแร่ดีบุกตกต่ำ ทำให้อาชีพการร่อนแร่ตามแม่น้ำลำคลองหมดไป

กรรมวิธีการผลิต

ใช้พอนไม้ นำมาชุดมีลักษณะเหมือนกะทะแต่ไม่มีหู

ปริมาณการผลิตต่อเดือน

ไม่แน่นอน (ปัจจุบันไม่ได้ผลิต เนื่องจากหาพอนไม้ได้ยาก)

ราคาขายต่อชิ้น

ขนาดเล็กประมาณ ๑,๐๐๐ บาท

กลุ่มเป้าหมาย

บุคคลประกอบอาชีพร่อนแร่

สถานที่จัดจำหน่าย

ที่บ้าน

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร

- ๑) ชื่อผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร โรตีสี
ชื่อผู้ผลิต นางนิสรามะเดช
สถานที่ผลิต ๑๐๕/๖ หมู่ ๒ ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
- ๒) ชื่อผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร ลอกยอก
ชื่อผู้ผลิต นางสาวกนกวรรณ ชูศรี
สถานที่ผลิต ๑๗๙/๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
- ๓.) ชื่อผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร ยาวเย
ชื่อผู้ผลิต นางวนิดา สุนทรสุข
สถานที่ผลิต ๓๔/๕ หมู่ที่ ๒ ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
- ๔) ชื่อผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร แฮจี้
ชื่อผู้ผลิต นางสาวมะลิ แซ่ตัน
สถานที่ผลิต ๑๔๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง

ประวัติความเป็นมา

เป็นการสืบทอดมรดกจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งลูกหลานในปัจจุบันยังคงรักษา และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

๔. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพศิลปะวัฒนธรรม

- ๑) ชื่อผลิตภัณฑ์ด้านศิลปะวัฒนธรรม   ระบายแร่นอง
ชื่อผู้ผลิต โรงเรียนบ้านทุ่งหวาง
สถานที่ผลิต หมู่ที่ ๑ ตำบลหวาง อำเภอเมืองระนอง

- ๒) ชื่อผลิตภัณฑ์ ด้านศิลปะวัฒนธรรม   ระบายบ้านหวาง
ชื่อผู้ผลิต กลุ่มสตรีตำบลหวาง

๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านภาษาและวัฒนธรรม

๑) นายธรรมรัตน์ สุวัตติกุล เลขที่ ๒๑๗/๕ หมู่ที่ ๒ ตำบลห่าว อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

ตั้งใจไว้นานแล้ว...จะต้องบันทึกความทรงจำวิถีชีวิตคนตำบลห่าว เมื่อ ๖๐-๗๐ ปีก่อน ย้อนคิดที่เป็นความประทับใจ เป็นการฉายภาพเก่าๆ เท่าที่สมองยังมีความทรงจำเหลือไว้ให้บันทึก ย้อนมิติไปสู่วิถี ชีวิตการดำรงอยู่ อาชีพ วัฒนธรรม ประเพณี อันทรงคุณค่าซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของคนตำบลห่าว

ยากเย็นเหลือเกินกับการค้นหาภาพเก่าๆ เพื่อประกอบการเล่าเรื่อง บางภาพยอมรับว่าดึงภาพจากที่อื่นที่มีบรรยากาศใกล้เคียงกันที่ขออนุญาตได้ก็ขอ ที่ติดต่อขออนุญาตไม่ได้ก็ถือวิสาสะอาจผิดจรรยาบรรณ ยอมรับผิดในการเสียมารยาท โปรดกรุณาให้อภัยด้วยเถิดครับ

การเล่าเรื่องราวทั้งหมดส่วนหนึ่งเป็นความทรงจำของผู้เขียนและอีกส่วนหนึ่งสอบถามจากผู้สูงอายุ (กว่า) กับความทรงจำที่ตกผลึกเหมือนภาพสลักในเนื้อหิน คนรุ่นใหม่อาจจะมองว่าอดีตเป็นเพียงซากฟอสซิลที่จมอยู่ในชั้นหิน จะขุดขึ้นมาเพื่อบอกเล่าทำไม? โลกก้าวไกลเกินกว่าที่จะย้อนมองไปข้างหลังเป็นความคิดจากสมองซีกไหนก็ตามต้องถอยย้อนกลับไปว่า "ถ้าไม่มีรากเหง้าแห่งบรรพชน จะมีเราสืบลายพันธุ์มาจนถึงทุกวันนี้หรือ?"

เป็นถ้อยคำบอกเล่าในหนังสือคนห่าวเล่าอดีต ซึ่งนายธรรมรัตน์ สุวัตติกุล ได้เขียนไว้ โดยท่านได้เขียนหนังสือหลายเล่ม ซึ่งบอกเล่าความเป็นห่าว อันได้แก่ คนห่าวเล่าอดีต, ภูมิหลังบ้านห่าว และพจนานุกรมท้องถิ่นดั้งเดิม ระนอง - ห่าว นับได้ว่าท่านเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งมีความรู้มากมายท่านหนึ่ง

